

Sarayakufolket stämmer staten i Ecuador

Foto: CONAIE

Sarayakufolket i Amazonas har länge fört en kamp mot exploateringen av olja på deras territorier. I juni i år stämde de den ecuadorianska staten inför den Interamerikanska Domstolen för Mänskliga Rättigheter. En historisk process – i en kamp där Latinamerikagrupperna under många år varit engagerade.

Det lilla folket Sarayaku, som består av drygt 1200 personer, fick i början av 1990-talet erkänd rätt till sina territorier i Amazonas. Men det dröjde inte förrän några år innan den ecuadorianska regeringen gav företag tillstånd för exploatering av olja på över 60 procent av deras territorium. Från den stunden blev oljeföretagens intrång ett återkommande problem för Sarayakufolket. När företagen år 2002 började placera explosiva ämnen i regnskogen fick Sarayaku nog. Byns styrande råd bestämde sig för att mobilisera barn, kvinnor och män för att försvara sina territorier. Men företagen, som hade militärt stöd av den dåvarande regeringen, fortsatte med sin hotfulla verksamhet. Det var livsfarligt för både byborna och djuren att röra sig i området.

Sarayakufolket vände sig därför år 2003 till Interamerikanska Kommissionen för Mänskliga Rättigheter.

De menade att de explosiva ämnen i regnskogen kränkte deras ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter eftersom de hindrades från att försörja sig på jakt och fiske som de brukade göra. Dessutom blev det svårt att ta sig till sjukhus och skolor och att utöva traditionell medicin och andliga ritualer.

Det var i det skedet som Latinamerikagrupperna fick kontakt med Sarayakufolket. Deras kamp blev även vår kamp. År 2004 beslutade vår förening att den första kampanjen i Latinamerikagruppernas historia skulle handla om Amazonasfolkens kamp – med Sarayaku i fokus.

Samma år utfärdade Kommissionen för Mänskliga Rättigheter skyddsåtgärder till försvar för Sarayakufolket. Men staten brydde sig aldrig om det. Samtidigt ökade våldet från armén och företagens

väpnade vakter, i ett försök att skrämja Sarayaku till tystnad. I juni 2005 beordrade Domstolen att staten måste ta bort alla explosiva ämnen som oljeföretagen lämnat kvar. År 2009 hade bara drygt 10 procent tagits bort.

Men det som fick Sarayaku att nu stämna staten i Ecuador var regeringens beslut i maj 2009. Det gav nämligen återigen oljeföretagen tillstånd att exploatera. Regeringen trotsade ännu en gång den internationella folkrätten.

En av Sarayakufolkets främsta ledare, Patricia Gualinga, sa under domstolsförhandlingarna: – Vi ber domstolen om skydd för att kunna leva i fred. Vi kräver att staten ska respektera vår rätt att bli tillfrågade ifall de vill genomföra utvecklingsprojekt. Och vi kräver att de ska respektera vårt beslut ifall vi säger 'nej'.

Om den ecuadorianska staten förklaras skyldig blir det första gången en stat fälls för att bryta mot rätten att "bli informerade, tillfrågade och respekterade i sitt beslut". Det skulle vara ett stort framsteg för ursprungsfolken i världen.

Sarayakukampen visar oss att vare sig progressiva regeringar, föredömliga grundlagar som den ecuadorianska eller under-tecknande av internationella folkrättsöverenskommelser räcker för att ursprungsfolkens rättigheter skall respekteras. Särskilt när regeringar inte i praktiken tar avstånd från utvecklingsmodeller baserade på fortsatt exploatering av naturresurserna, oavsett vad det kostar. Men Sarayakufolkets kamp visar oss även att oavsett hur litet ett folk eller organiserad grupp är kan man göra skillnad. Så länge man är fast besluten att kämpa för Moder Jords Rättigheter.

Text: Carmen Blanco Valer
Vice ordförande
Latinamerikagrupperna

Vad är naturresurser för dig?

- För mig är naturresurser ett antropocentriskt begrepp. Att resurser skulle vara något som finns till för oss. Det är ett synsätt där människan sätter sig över naturen. Ett synsätt vi måste överkomma om vi vill överleva.

Sergio Arispe Barrientes, forskare, Bolivia